

Den Haag

Werkwijze

Huiselijk Geweld en Kindermishandeling
lokale teams

Waarom deze werkwijze en rol?

De JMO (Jeugd en Maatschappelijk Ontwikkeling) staat voor een belangrijke ontwikkelopgave: het versterken van de aanpak van Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (hierna: Huiselijk Geweld). Onderzoek en beleid(srichtlijnen) laten zien dat er meer ondersteuning en regie nodig is in gezinnen waar sprake is van Huiselijk Geweld. De gemeente Den Haag is daarom een werkplaats gestart in de wijk Escamp om vanuit praktijk een werkwijze en rol te ontwikkelen die past bij een aantal principes, zoals langdurige begeleiding, maatwerk en een vast gezicht. De werkwijze en rol is ontwikkeld door professionals vanuit de jeugdteams, het Veilig Verder Team, WMO en SZW (Sociale Zaken en Werkgelegenheid). Hierbij werd samengewerkt met verschillende ketenpartners (Veilig Thuis, Perspektief, de Wenner, volwassen GGZ, Gecertificeerde Instellingen) en andere domeinen (zoals jeugdregisseurs). Vanuit beleid is de werkplaats ondersteund en de werkwijze omschreven.

Hoe is de werkwijze tot stand gekomen?

In zes maanden tijd is een eerste versie van de werkwijze en rol tot stand gekomen. Daarbij is zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bouwstenen die er al zijn: Beter Samenspel, de visie gefaseerd samenwerken aan veiligheid, Intensief Case Management (ICM), maatwerk en regie. Tevens is gekeken naar wat er al ligt aan onderzoeken, instrumenten en werkwijzen. In deze tweede versie is de werkwijze verder ontwikkeld in de werkplaats. Aan de hand van casuïstiek en door feedback op te halen bij professionals, vakgroepen, partners, kennisinstituten en ervaringsdeskundigen.

Wat staat er in de werkwijze?

De werkwijze omschrijft de stappen als er Huiselijk Geweld is gesignaleerd, bijvoorbeeld nadat een melding vanuit Veilig Thuis binnenkomt bij een van de lokale teams. De werkwijze en rol is in principe voor de jeugdteams bij gezinnen met kinderen, de WMO casemanagers voor volwassenengeweld en het Veilig Verder Team (VVT) voor gezinnen met of zonder kinderen waar sprake is van ernstig, terugkerend Huiselijk Geweld en complexe problematiek. Waar mogelijk en nodig in samenwerking met SZW, ketenpartners en andere relevante domeinen. De werkwijze is opgebouwd uit bouwstenen. Dit past bij het uitgangsprincipe van maatwerk. Zie de werkwijze als een handreiking, ondersteuning voor welke stappen je kan zetten. En realiseer je dat dit een versimpelde weergave is van hoe het in de praktijk gaat.

Dan ben je eerder aan het “schaken” op verschillende bouwstenen. En maak deze vooral op maat, passend bij het gezin en de situatie. Dit document is doorklikbaar, door te klikken op linkjes kan je van de ene bouwsteen naar de andere navigeren.

Begrippen

- Waar we **gezin** schrijven, kan ook huishouden of inwoner gelezen worden. Het gaat hier om zowel gezinnen met als zonder kinderen.
- **Huiselijk Geweld** omvat alle vormen van lichamelijk en psychisch geweld in afhankelijkheidsrelaties, dus ook kindermishandeling, ouderenmishandeling, eengerelateerd geweld, etc.
- Met het **sociaal netwerk** bedoelen we betrokkenen rondom een gezin die een rol kunnen spelen.
- Met **professioneel netwerk** bedoelen we betrokken hulpverlening en professionals die betrokken zijn of worden bij het gezin.
- Met **lokaal team** bedoelen we jeugdteams, VVT of het pilot-team volwassenengeweld. Als er ‘we’ staat wordt ook het lokale team bedoeld.

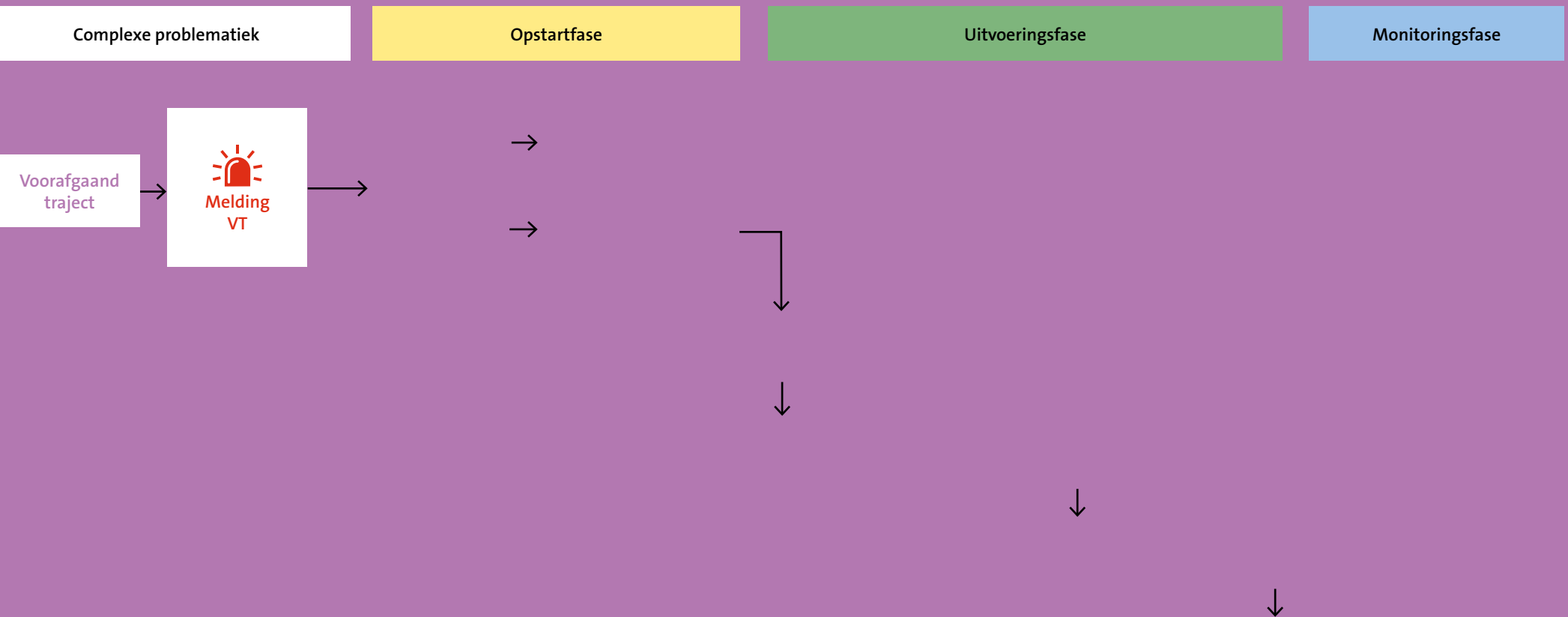
- **Casusregie:** Met deze werkwijze geven we handen en voeten aan casusregie voor gezinnen waar sprake is van Huiselijk Geweld. We sluiten aan bij eerder gedefinieerde niveaus van regie, die hieronder genoemd staan. Als er sprake is van Huiselijk Geweld in een gezin is het van belang dat een professional met of voor een gezin de regie voert (niveau 2 of 3). De betrokken professional kan opschalen als het vast loopt, als het stabiel veilig is kan de regie terug gelegd worden bij het gezin.

- Niveau 1: Gezin heeft zelf de regie.
- Niveau 2: Een professional voert namens of samen met het gezin de regie.
- Niveau 3: Meerdere professionals stemmen af, formuleren een gezamenlijk doel, maken een sluitend plan van aanpak en afspraken. Eén van de professionals is “in the lead” bij dit proces en neemt de rol van casus-regisseur op zich.
- Niveau 4: De regie op het derde niveau loopt vast of komt niet van de grond.
- Niveau 5: Beleidsvoorbereiding en –beïnvloeding.

Leidende principes

- We werken aan **duurzame veiligheid** door ons te richten op de oorzaken.
- We begeleiden gezinnen langdurig en **op maat** met **één vast gezicht** die gezinsgericht werkt (systemisch), aansluit bij het perspectief van het gezin en waar nodig aanvullende expertise inschakelt.
- We bieden hulp en ondersteuning **voor alle gezinsleden**.
- We werken gefaseerd aan duurzame veiligheid: eerst zorgen voor **directe veiligheid** (geweld stoppen), dan **aanpak van de oorzaken** (risicogestuurd), en vervolgens **werken aan herstel** (traumabehandeling). De risicofactoren voor herhaling van Huiselijk Geweld pakken we aan. Dat vraagt om integraal werken: bestaanszekerheden (schulden, inkomen, huisvesting), verslaving, GGZ-problematiek (geen schotten, maar mensen).
- Er is niet altijd sprake van een hulpvraag bij deze gezinnen. Onze inzet wordt gelegitimeerd door een zorgelijke melding bij Veilig Thuis.
- We werken met een **gezamenlijk plan**, waarbij één professional het gezin ondersteunt in **regie voeren** bij het opstellen en uitvoeren van het plan.
- Samen met het gezin stoppen we de onveiligheid, **blijven de geweldsproblematiek benoemen**, breken patronen door en leren nieuw gedrag aan.
- Het **professionele- en sociaal netwerk** wordt gepositioneerd en geëngageerd bij het opstellen van het plan en bij de uitvoering.
- **Alles wordt gedaan zodat een kind blijft behoren bij familie, cultuur en gemeenschap van herkomst.**

Proces Huiselijk geweld

Bouwsteen: Rol en grondhouding

Rol

Doel:

- Onze rol bij Huiselijk Geweld casussen is gericht op het ondersteunen van gezinnen bij het realiseren van duurzame veiligheid.

Doelgroep:

- De rol die we beschrijven gaat op voor gezinscoaches (jeugdteams), professionals van het Veilig Veder Team, WMO-professionals die, in veel gevallen samen met SZW en andere partners, werken aan casussen van Huiselijk Geweld.

Motto:

- We blijven gezinnen ondersteunen totdat het duurzaam veilig is.

Grondhouding en mindset

- We zijn er voor het hele gezin en zorgen ervoor dat alle gezinsleden zich gehoord en gezien voelen.
- We zijn als vast gezicht langdurig betrokken – tot het duurzaam veilig is.
- Gezinnen zijn gelijkwaardig, dat betekent dat we naast hen gaan staan. We doen ons best hun situatie te begrijpen, aan te sluiten bij hun perspectief en zijn compassievol.

- Onze ondersteuning is vrijwillig.
- We nemen de tijd en rust om een vertrouwensband op te bouwen.
- We hebben compassie en stellen een duidelijke norm: het geweld moet stoppen. Dit betekent dat we ook betrokken blijven als er geen concrete hulpvraag is. We blijven de geweldsproblematiek benoemen en maken afspraken om veiligheid te realiseren.
- We zoeken naar maatwerk in onze aanpak en werkwijze: aansluiten bij alle gezinsleden is belangrijker dan onze systemen.
- We maken onze eigen rol niet te groot, we betrekken het sociale netwerk omdat we ons beseffen dat zij langdurige betrokken blijven in de gezinnen, en wij slechts een voorbijganger zijn.
- We hebben compassie- met name bij kinderen: geweld is nooit hun schuld.
- We zijn ons ervan bewust dat geweld niet zomaar stopt en er een terugval kan komen. We houden een open blik, bij een terugval zijn we vasthoudend en houden het lange termijn doel in beeld. We benoemen krachten en werken waarderend onderzoekend.

Wat vraagt het van jou als professional?

De precieze rol die nodig is van jou als professional is maatwerk per casus. Richtinggevende aspecten zijn:

- Compassievol handelen
- Aansluiten op **het perspectief van het gezin**. Wat hebben zij nodig?
- **Stevig positioneren**: uitleggen wie je bent, wat je komt doen en hoe we werken. We stellen een duidelijke norm: kinderen moeten veilig opgroeien.
- **In verbinding komen en vertrouwen opbouwen**: hiervoor nemen we de tijd. Dit kan betekenen dat je vaker langsgaat om contact te krijgen of te horen hoe het gaat. We spreken zoveel mogelijk bij mensen thuis af, daar krijgen we een goed beeld van hun situatie en kunnen we in hun vertrouwde omgeving een relatie opbouwen.
- **Waar nodig confronteren**: je blijft het geweld benoemen. Ook als een gezin aangeeft dat het geweld slechts eenmalig is geweest. Omdat we weten dat er vaak meer speelt – dit krijgen we pas te horen als er vertrouwen is.
- **Een norm stellen**: kinderen moeten veilig opgroeien. We zijn er om het gezin te begeleiden zodat het weer duurzaam veilig wordt.
- **Psycho-educatie geven aan het gezin**: zodat zij begrijpen hoe de cirkel van geweld eruit ziet en wat de impact is van geweld voor kinderen en volwassenen in de toekomst. Je bent hierbij steeds gericht op het motiveren van het gezin om hulp te accepteren.
- **Systemisch werken met alle gezinsleden**: je hebt aandacht voor de onderlinge dynamiek en bent erop gericht elk gezinslid hier inzicht in en erkenning voor te geven. Hoe ontstaat het geweld en wat is hiervan de impact?

Je bent daarbij meervoudig partijdig, dit betekent dat je beurtelings partijdig kan zijn met alle betrokkenen; vóór de een kan zijn zonder tegen de ander te zijn.

- **Ondersteunen** van het gezin te ondersteunen weer de regie over hun eigen leven te nemen. Door het formuleren van eigen hulpvragen, waar het kan, en van daaruit zoveel mogelijk op eigen kracht, met steun van het sociaal netwerk, een perspectief te ontwikkelen zonder geweld.
- **Intensief samenwerken** met partners en het sociale netwerk: dit doe je in overleg met het gezin. Je kent je eigen expertise, en weet waar je collega's goed in zijn. Je neemt niet het werk van anderen over.
- **Regelmatig evalueren**: met het gezin en sociaal & professioneel netwerk, met een waarderend onderzoekende houding.
- **Volhouden**: bij veel gezinnen waar sprake is van Huiselijk Geweld stopt het geweld niet zomaar. Laat niet te snel los. Hou vol, hou lang vol. Daarom is het van belang om verbinding te houden met de gezinsleden. In de [bouwsteen 'opstart'](#) staat meer over hoe je in verbinding blijft en welke gesprekstechnieken en psycho-educatie dat vraagt.

Bouwsteen: Opstart

Doel:

- In verbinding komen met alle betrokkenen uit het gezinssysteem. De basis die nodig is om vervolgens zicht te krijgen op het geweld (analyse) en te kunnen werken aan duurzame veiligheid.

Welke houding vraagt dit?

- Je stapt buiten je eigen comfortzone en beweegt je naar de comfortzone van de ander door open, zonder oordeel, present, geduldig, luisterend, betrokken, betrouwbaar en voorbereid te zijn.

Wat doe je?

Overdracht Veilig Thuis (indien hier sprake van is)

Doel is om na te gaan of de informatie compleet is, het aangeven wie de casus oppakt waardoor de lijnen kort zijn als contact weer nodig is. Casussen kunnen op twee wijzen worden overgedragen:

- Overdracht na een melding bij Veilig Thuis: Dan is er telefonisch contact met de bureaudienst van Veilig Thuis.
- Overdracht na een 'onderzoek of voorwaarden en vervolg' bij Veilig Thuis: Warme overdracht waarbij Veilig Thuis een bijeenkomst organiseert, het gezin en het lokale team

uitnodigt om aan te sluiten. Veilig Thuis zit deze bijeenkomst, in overleg, voor.

Wat bespreek je bij de overdracht?

- Kort doornemen van de casus (wat is er bekend, hoe lezen we deze melding).
- 'Waarderend' bevragen Veilig Thuis:
 - Hoe zijn jullie tot dit triagebesluit gekomen?
 - Met wie is gesproken?
 - Wat zijn verwachtingen van ons?
- Informatiecheck: zijn we zo compleet, is de samenvatting van het triagebesluit beschikbaar, is er meer informatie bij Veilig Thuis bekend (bijvoorbeeld uit eerdere meldingen, contactgegevens van betrokkenen).
- Vervolgstappen bepalen:
 - Is nog aanvullende expertise nodig in deze casus, hoe kijkt Veilig Thuis daarnaar? Hebben ze nog andere tips voor ons vanuit wat zij weten?

Maak kennis met alle betrokkenen

- Je spreekt alle gezinsleden, ook de kinderen, met behulp van het middel [3 Huizen van Signs of Safety](#) zoals beschreven op pagina 19-28.
- Maak een genogram met het gezin.
- Breng het sociaal netwerk in beeld. Welke mensen vinden het belangrijk dat het goed gaat met deze personen? Maak, waar mogelijk, kennis.

- Benoem: er zijn zorgen of meldingen die ik met jullie wil bespreken. Ik wil graag weten: wat is jullie verhaal?
- Benoem dat door samen te kijken naar wat er gebeurd is, je patronen kunt herkennen en dat dat belangrijk is om een patroon te kunnen doorbreken. Daarom blijf je langer betrokken.
- Bespreek met het gezin en eventueel overige betrokken professionals: wie is de casusregisseur en wie is het vaste gezicht die voor lange tijd betrokken is en zicht heeft op de veiligheid?

Inschatten veiligheid

Soms moet je de veiligheid snel inschatten, terwijl je nog niet een volledige analyse hebt kunnen doen, omdat het feit dat jij aan de deur staat de situatie onveiliger kan maken. [Hier staat hoe je de analyse van de directe veiligheid kunt doen](#) en [hier staat hoe je veiligheidsafspraken](#) maakt.

Weeg daarnaast af hoe veilig het voor jou is om af te spreken met het huishouden of onaangekondigd langs te gaan: Laat je team weten dat je op (onaangekondigd) huisbezoek bent. En maak vooraf een afweging of je alleen of samen gaat.

Weeg daarnaast af of je de focus legt op het opstarten en in verbinding komen met alle gezinsleden en de analyse of dat het in deze casus nodig is om eerst (vooral) de focus te leggen op het werken aan de directe veiligheid. De volgende afwegingen kunnen daarin helpend zijn:

- De mate van informatie die er al is.
- Andere professionele betrokkenen.
- De mate waarin er sprake is van acute onveiligheid.
- De manier waarop de casus is aangemeld. Bijvoorbeeld een tijdelijk huisverbod of een eerste melding bij Veilig Thuis.

Als het van belang is eerst te werken aan directe veiligheid, vergeet niet om weer te reflecteren of je met alle gezinsleden verbinding hebt en wat hierin nog nodig is.

Psycho-educatie

Het geven van psycho-educatie aan leden van het gezin, maar ook aan het sociaal netwerk is van belang, niet alleen bij de start, maar in alle fases. Het geven van psycho-educatie geeft inzicht en kan motiveren voor hulp en het werken aan veiligheid en herstel. Je kunt de psycho-educatie aanpassen op basis van de informatie die je hebt van het gezin.

- Geweldspatronen: cirkels van geweld.
- Blijf consequent het perspectief en de meerwaarde van een leven zonder geweld delen.
- Impact Huiselijk Geweld op kinderen: Dit legitimeert de inzet op de problematiek van ouders, bijvoorbeeld als de hulpvraag meer ligt op kindfactoren.
- Stress en specifiek wat chronische stress doet met de hersenen.
- Trauma.

De opdracht om te werken aan veiligheid in gezinnen, betekent dat je outreachend werkt en in sommige gevallen bemoeizorg biedt. Motiverende gespreksvoering is daarbij van belang om gezinsleden te motiveren om, samen met jou, het sociaal netwerk en het professionele netwerk te werken aan stabiele veiligheid. Dit doen wij als vrijwillige hulp. Hieronder staat uitgebreider beschreven hoe je dit doet.

In contact komen: bemoeizorg

Als er sprake is van een vermoeden van Huiselijk Geweld, bijvoorbeeld na een melding bij Veilig Thuis wordt er niet alleen gewerkt vanuit een hulpvraag. We blijven betrokken en doen dat vasthoudend, want voor iedereen is veiligheid een belangrijke basis. We blijven hierover in gesprek met gezinsleden. We kunnen hierbij methodieken vanuit bemoeizorg inzetten om inwoners hulp te laten accepteren. We zijn helder over de consequenties als men niet bereidt of in staat is hulp te accepteren. En we zijn helder dat de hulp vrijwillig is. En het nodig is om te helpen bij het onderkennen en stellen van de hulpvraag en gezinnen actief uit te nodigen zorg te accepteren en het zorgaanbod op hun vragen en problemen af te stemmen. Daarom is outreachend werken en motiverende gespreksvoering, hieronder toegelicht, zo van belang.

In contact komen: outreachend werken

We werken outreachend. Bij een melding of signaal van Huiselijk Geweld heeft het lokale team de verantwoordelijkheid voor het zicht op veiligheid. Daarom zetten we

stappen om in contact te komen met betrokkenen, ook als dit niet vanzelf gaat of als zij niet meer te bereiken zijn. We begrijpen ontkenning van de onveiligheid en het niet willen samenwerken. Hieronder staan verschillende stappen die je kunt nemen om in contact te komen als dat niet (meer) makkelijk gaat, dat is altijd een afweging die je maakt op basis van de melding/signalen (ernst en frequentie) of de situatie.

Toelichting:

- Als je na bellen, een onaangekondigd bezoek en een brief geen contact krijgt bespreek je in het team of met de gedragswetenschapper:
 - Welke acties je nog kunt nemen om toch in contact te komen.
 - Of het nodig is om hulp te vragen of te melden bij Veilig Thuis?
 - Of het afdoende is een brief te sturen met informatie waar betrokkenen terecht kunnen, indien zij wel hulp willen.
- Mogelijke stappen:
 - Schakel de wijkagent in, om hem/haar alert te maken op de casus.
 - Leg contact met iemand uit het sociale netwerk (na afweging privacy).
 - Bespreek eventueel met school of kinderopvang (na afweging privacy).
 - In contact komen via andere instanties, zoals de uitkeringsinstantie, daklozenloket, betrokken professionals (na afweging privacy).

Tips:

- Stuur een dag van te voren, of op de dag zelf een berichtje om het gezin te herinneren aan de afspraak die je met hen hebt.
- Bespreek: Met wie kan ik contact hebben als jij niet bereikbaar bent? Iemand uit het sociaal netwerk of van een instantie? Welke mensen vinden het belangrijk dat het goed met je gaat?
- Realiseer je: als er al veel hulpverlening betrokken is geweest, kan er veel minder vertrouwen in de hulpverlening zijn. Bespreek: Wat werkt niet voor je? En wat wel? Geef de regie zoveel mogelijk aan de client.

In verbinding komen: motiverende gespreksvoering

Als je contact met iemand hebt kun je misschien veel dingen regelen, maar heb je verbinding dan kun je fouten maken en/of dingen bespreken:

1. Open vragen stellen
2. Reflectief luisteren en aandacht: Je brengt eerst begrip voor de ander op
3. Bevestigen
4. Samenvatten
5. Verandertaal uitlokken

Tips:

- Als het lastig is om in verbinding te komen met een betrokkene: Durf een collega mee te vragen, als het jou niet lukt.

- Blijf reflecteren: Ben ik in contact of in verbinding? Reflecteer op je eigen zienswijze en open je ogen voor hoe de ander de wereld kan beleven.
- Plan voor een eerste gesprek een niet te strak tijdsmoment in. Soms vraagt het meer tijd, soms juist niet.
- Wees betrouwbaar: zeg wat je doet en doe wat je zegt. Wees eerlijk als iets niet gelukt is.
- Als de ander blijft herhalen of gaat overtuigen: dan zit je niet op het goede spoor. Benoem dat, realiseer je dat je niet goed geluisterd hebt of parkeer een onderwerp.
- Als een advies niet opgevolgd wordt, is de kans groot dat de hulpverlener geen aansluiting heeft gevonden bij de cliënt en niet is uitgegaan van de relatie die op dat moment tussen hen bestond: de 'cliënttypische werkrelatie'. In oplossingsgericht werken worden verschillende typen cliënten gedefinieerd. De type, die voor je staat, heeft invloed op de type vragen die je stelt ([zie pagina 9 en 12 van deze Signs of Safety reader](#)).
- Je merkt dat er verbinding is als het gesprek de betrokkene oplucht, aan jou complimenten geeft of feedback dat je op het goede spoor zit.
- Bij ontkenning van het geweld, creëer een gezamenlijk doel, bijvoorbeeld zorgen dat er geen meldingen meer komen.
- Overweeg de inzet van een vertrouwenspersoon of ervaringsdeskundige (voormalig pleger of voormalig slachtoffer) als een gezinslid onvoldoende veiligheid, herkenning of perspectief ervaart om samen te werken aan duurzame veiligheid en herstel.

Praktische hulp

Er kan soms veel stress zijn in een gezin, bijvoorbeeld door financiële problemen, vervuiling of overbelasting. Dan helpt het om zo snel mogelijk hulp daarvoor in te zetten. Bijvoorbeeld door een sociaal casemanager van SZW mee te nemen op huisbezoek. Deze praktische hulp waar gezinnen vaak zichtbaar mee geholpen zijn, maakt ook dat je als professional meer vertrouwen kunt krijgen.

Een werkrelatie opbouwen met alle gezinsleden

Als het niet (snel) lukt om met alle gezinsleden in verbinding te komen. Mag het tempo verschillen? Uitgangspunt is om te blijven proberen in contact en verbinding te komen met alle betrokkenen. Transparant communiceren over je betrokkenheid bij de gezinsleden naar alle gezinsleden is dan belangrijk. Juist als het tempo verschilt waar je aan werkt met de verschillende gezinsleden. Het is denkbaar dat een gescheiden trajecten, maar waar nodig wel afgestemde trajecten, met ex-partners soms passender zijn. Zeker wanneer er sprake is van intieme terreur.

Wat registreer je?

- Je maakt een dossier aan voor het gezin, mocht dit er nog niet zijn. Indien er sprake is van een melding, onderzoek of voorwaarden & vervolg van Veilig Thuis neem je dat op in het dossier.

Norm

- Er is verbinding met alle gezinsleden.
- Er is verbinding met professioneel betrokkenen.
- Er is verbinding met het sociaal netwerk.

Bouwsteen: Analyse

Doel:

- Er is openheid over en inzicht in het geweld, de krachten van het gezin en de factoren en patronen die het geweld veroorzaken en in stand houden. Deze factoren zijn bespreekbaar met het gezin, het sociaal netwerk en professioneel betrokkenen. Dat opent ogen voor de situatie en geeft overzicht. Zonder die analyse kan er geen werkzaam plan worden gemaakt.

Welke houding vraagt dit?

- We vertragen en nemen de tijd om samen te kijken wat er is gebeurd, wat er speelt en zijn compassievol. We houden een open blik.

Acties: Wat doe je?

Hieronder staat wat je analyseert in casussen waar sprake is van Huiselijk Geweld. Het is opgedeeld in een algemene analyse en een analyse per fase.

Groei: Om een goede analyse te doen is vertrouwen en een relatie nodig. Hoe sterker de professionele vertrouwensrelatie wordt, hoe meer openheid er zal komen, en informatie die relevant is voor een analyse. De analyse voor risicofactoren voor Fase 2 van het plan en de herstelfactoren in Fase 3 van het plan kun je analyseren als je de informatie hebt die daarvoor nodig is. Ook kan je op basis van nieuwe

informatie je analyse aanvullen in een later stadium.

Dit geeft ook weer aanleiding om de doelen in het plan bij te stellen.

Instrumenten: Hieronder wordt per analyse-onderdeel een overzicht gegeven van instrumenten. Uitgangspunt is dat elk analyse-onderdeel plaatsvindt en dat een middel of instrument dat passend is qua doelgroep ingezet wordt. Je kan onderbouwd een middel of instrument niet inzetten.

Bespreken: De analyse doe je samen met het gezin en conclusies bespreek je met hen en het sociaal netwerk en het professionele netwerk. Betrek ook in- en uitwonende meerderjarige kinderen bij de analyse. Wat is er gezien/gebeurd en welke schade is hierdoor bij hen ontstaan?

Hulp: Als je een instrument niet zo vaak gebruikt is het goed om hulp te vragen, bijvoorbeeld van een aandachtsfunctionaris Huiselijk Geweld, een gedragswetenschapper, een ervaren collega, Veilig Thuis of de Gecertificeerde Instelling.

Niet overdoen: Is een analyse door anderen, bijvoorbeeld Veilig Thuis of een Gecertificeerde Instelling, gedaan en is deze nog actueel en herkent het gezin zich erin? Dan neem je de conclusie over en doe je het niet opnieuw. Psychiatrische diagnoses neem je alleen over als deze door een daarvoor gekwalificeerde professional is gesteld.

Wat registreer je?

- In het [werkplan](#) neem je de belangrijkste conclusies van de analyse op.

Norm:

- Een goede analyse geeft richting aan de doelen die vervolgens nodig zijn om aan te werken. Daarom is de norm als volgt.
- Er is zicht op de vorm van het geweld, de frequentie en patronen.
- Het is duidelijk welke afspraken nodig zijn om directe veiligheid te realiseren.
- Het is duidelijk welke andere ondersteuning nodig is om stress of risico's weg te nemen.
- Het is duidelijk aan welke factoren gewerkt moeten worden om herstel te realiseren.
- De conclusies van de analyse maak je samen met (iemand uit) het team, een gedragswetenschapper of andere betrokken organisatie.

Geweldsanalyse

Breng het Huiselijk Geweld concreet in kaart: de vorm van geweld, de ernst en de frequentie. Maar ook de aanleiding (triggers en stressoren). En welke gevolgen heeft het geweld? Bevraag alle gezinsleden afzonderlijk. Spreek altijd met de kinderen. Bespreek het geweld en hoe vaak zij dit ervaren. Let op: dat schriftelijke vragenlijsten vaak een veel beter beeld geven van het geweld en dat gezinsleden in gesprekken een rooskleuriger beeld geven. Misschien omdat zij het geweld normaal vinden. Gebruik dus de hieronder genoemde instrumenten als het gezin onder de doelgroep valt.

Welke middelen zet je in?

- [Cirkel van geweld](#). Hiermee breng je het geweldspatroon in beeld en dat is belangrijk om psycho-educatie te bieden over het geweld. Je bespreekt samen met het gezin de cirkel van geweld en gaat in gesprek over hoe de verschillende fasen er bij hen uitziet.
- [Vlaggensysteem](#) (seksuele gedragingen).
- [3 Huizen](#).

Welke meetinstrumenten zet je in?

Met welk(e) instrument(en)?	Doel instrument?	Doelgroep instrument?	Hoe zet je het instrument in?	Meer informatie?
MASIC	Een gestructureerde beoordeling van partnergeweld	Oudersparen die in een (conflict)scheiding verwickeld zijn	Gestructureerd interview met beide partners, aangevuld met informatie uit andere bronnen	
CTS2 (Conflict Tactics Scale, partnergeweld)	De prevalentie en frequentie van partnergeweld	Aard en ernst van het partnergeweld	Vragenlijst	
CTSPC (Conflict Tactics Scale Parent Child, kindermishandeling)	De prevalentie en frequentie van kindermishandeling	Vorm en ernst van kindermishandeling	Vragenlijst	

Risico-taxatie

Risicotaxatie is een inschatting van het toekomstige risico op Huiselijk Geweld. Gebruik een risicotaxatie-instrument. Beschrijf ook eerder gemaakte risicotaxaties, bijvoorbeeld van Veilig Thuis. Bij intiem terrorisme: maak met betrokken behandelaren een gezamenlijke risicotaxatie waarbij ook het profiel van de pleger wordt meegewogen.

We gebruiken alleen een risicotaxatie voor gezinnen met kinderen.

Welke meetinstrumenten zet je in?

Met welk(e) instrument(en)?	Doel instrument?	Doelgroep instrument?	Hoe zet je het instrument in?	Meer informatie?
ARIJ	De ARIJ bestaat uit: a) een veiligheidstaxatie bedoeld om de directe onveiligheid van kinderen vast te stellen. b) een risicotaxatie om het risico op toekomstige onveiligheid in te schatten.	Gezinnen met kinderen	Je vult als professional de ARIJ in op basis van verzamelde informatie	Werkkaart ARIJ

Gezinspatroon

Door het gehele patroon in beeld te brengen, kun je beter inzetten op wat er nodig is om een blijvende verandering te realiseren. Het wordt duidelijk waar aan gewerkt moet worden. Je maakt scherp dat de situatie alleen blijvend gaat veranderen als we dat wat het in stand houdt wegnemen of daarin compenseren.

Welke middelen zet je in?

Beter Samenspel Bouwsteen gezinspatroon, gebruik het [format](#) en de [toelichting](#).

Zijn er bepaalde geweldspatronen of profielen van geweld te herkennen? Deze [profielen](#) sluiten elkaar niet uit en kunnen in de praktijk in elkaar overlopen. Ze geven een herkenbaar beeld. Dit helpt bij het begrijpen wat er speelt en om een passende benadering in te zetten.

1. Intieme terreur
2. Gezin in de stress
3. Langdurige zorg
4. Kindgedrag en opvoedstress
5. Complexe conflictscheiding

Hulpverleningsgeschiedenis

Welke hulp is al eerder ingezet in het gezin, met welke doelen en wat heeft het wel/niet opgeleverd? Wat hebben zij als fijn ervaren en wat niet?

Welk middel zet je in?

Beter Samenspel tijdlijn, gebruik het [Format Tijdlijn](#), en de [toelichting Beter Samenspel Tijdlijn](#).

Hulpverleningspatroon

Wat heeft ingezette hulp positief of juist negatief bijgedragen aan verbetering? Vanuit het perspectief van het gezin? En het perspectief van betrokken hulpverleners?

Welk middel zet je in?

Beter Samenspel Bouwsteen gezinspatroon (zie hierboven).

Fase 1: Analyse directe veiligheid

Analyseer de directe veiligheid met het [framework van Signs of Safety](#). Het framework, de drie kolommen, is een inventarisatie en assessment van zorgen, krachten en wat er moet gebeuren. Het framework wordt samen met de familie ingevuld. Er staat feitelijke informatie over zorgen, krachten en wat er moet gebeuren in gedragstermen en in de taal van het gezin. Het framework is dynamisch in gebruik, je hoeft niet eerst de ene en dan de andere kolom in te vullen. De inventarisatie leidt tot de analyse d.m.v. de grootste zorg (danger statement) en het veiligheidsdoel. De veiligheids-schaal leidt tot de beoordeling van de huidige veiligheid. Dit vul je in, op de werkkaart 'Fase 1 Veiligheid: Analyse' van het plan.

Vraag vooral ook uit wat gezin/huishouden en hun netwerk zelf al gedaan hebben, wat hielp om het (even, iets) veiliger te maken. Daarnaast wordt uitgevraagd wat het gezin huishouden en netwerk wil zien om gerust gesteld te zijn dat kind en kwetsbare volwassene veilig zijn.

Tips:

- Consulteer bij (vermoeden van) intiem terrorisme/sterk dreigende en controlerende pleger forensische expertise en vraag advies over het gevaar voor de omgeving en welke communicatie aansluit bij het profiel van de pleger.
- Let op gendergerelateerde patronen die in de relatie een rol kunnen spelen: rolverdeling en verwachtingen van elkaar, dwang, controle, machtsongelijkheid en afhankelijkheden. Hoe belemmeren deze veiligheid in de relaties?

Welke middelen zet je in?

- Framework Signs of Safety. Meer weten? Lees pagina 16 - 17 van de [Signs of Safety reader](#) en deze [handreiking](#) over schaalvragen. Of [deze](#) toelichting met vragen die je kunt stellen bij het framework.
- Genogram.
- Veilige cirkels (op pagina 35 van de [Signs of Safety reader](#)): Netwerk tool wat direct inzichtelijk maakt wie alle zorgen kent, wie ze deels kent en wie helemaal niet.

Fase 2: Analyse risico's en oorzaken

Breng in beeld welke factoren het geweld veroorzaken of versterken. Op welke leefgebieden is hulp/ondersteuning nodig? Beschrijf in de werkkaart 'Fase 2: Analyse risicofactoren' van het plan op welke leefgebieden en bij wie wat speelt.

Welke middelen kun je inzetten?

- [ZRM: Zelfredzaamheidmatrix](#)
- [GIZ: Gezamenlijk Inschatten Zorgbehoefte](#)
- Hiërarchie van Engel

Welke meetinstrumenten zet je in?

ARIJ Zie hierboven

Fase 3: Analyse herstelfactoren

Op welke gebieden is herstel nodig? Dan kan het gaan om psychische- of gedragsproblematiek. Maar ook over veerkracht en het hebben van een dagbesteding en vervullen van maatschappelijke rollen. De instrumenten hiernaast kunnen helpen om te beoordelen of er sprake is van bijvoorbeeld trauma. Zet deze instrumenten in overleg met je gedragswetenschapper in. En doe dit alleen met als doel om te screenen, dat wil zeggen als er een analyse vraag is of er mogelijk sprake kan zijn van een klinisch beeld. Het gaat hier niet om een vraag voor diagnostiek. Als er sprake is van een vraag om diagnostiek: zet je passende hulp daarvoor in.

Welke meetinstrumenten zet je in?

Met welk(e) instrument(en)?	Doel instrument?	Doelgroep instrument?	Hoe zet je het instrument in?	Meer informatie?
Trauma: Child Revised Impact of Events Scale (CRIES-13)	Doel van de CRIES-13 is het vroegtijdig signaleren van posttraumatische stressklachten bij kinderen en jongeren	Kinderen van 8 tot 18 jaar die een of meer ingrijpende gebeurtenissen hebben meegemaakt	Afname door de gezinscoach. Aantal digitaal en op locatie. Er is een kindversie en een ouderversie en bestaat uit 13 items	CRIES
Gedrag kind: CBCL, TRF, YSR Hechting kind: LSVG (Lijst Signalen van Verstoord Gehechtheidsgedrag)			Stem met de gedragswetenschapper af of je dit instrument inzet. De gezinscoach kan de lijst afnemen. De GW-er scoort en interpreteert deze	

Bouwsteen: Werken aan directe veiligheid

Doel: “Het is al zes maanden rustig.”

- **Primair:** De veiligheid van leden van dit gezin is voor de korte termijn¹ gegarandeerd.
- **Secundair:** Er is een werkend veiligheidsplan waarvan minimaal 6 maanden gezien is dat het plan toegepast wordt.

Welke houding vraagt dit?

- We blijven de geweldsproblematiek benoemen en stellen veiligheidsvoorwaarden met compassie en autoriteit.

Wat doe je?

Op basis van de analyse van de directe veiligheid worden de volgende stappen gezet:

- **Veiligheidsafspraken.** Met betrokkenen (uit het gezins-systeem, sociaal netwerk en professioneel betrokkenen) worden veiligheidsafspraken gemaakt om de veiligheid voor de komende dagen te realiseren. Dat is een positieve formulering van hetgeen waar je je zorgen over maakt. Op basis van het veiligheidsplan van Signs of Safety wordt duidelijk op welke onderwerpen er veiligheidsafspraken gemaakt moeten worden, prioriteer deze. Als er sprake is van partnergeweld, maak je een gemeenschappelijk veiligheidsplan ongeacht of betrokkenen uit elkaar gaan/elders

gaan wonen of niet. Uit elkaar gaan is geen garantie voor veiligheid. De volgende vragen kunnen helpen om scherp te krijgen waar de veiligheidsafspraken over moeten gaan:

- Wat wil je zien in het dagelijks leven van dit kind of deze volwassene, om gerust gesteld te zijn dat gezins-leden tot de volgende afspraak veilig zijn?
- Wat is er nodig om deze fase af te ronden?

Daarnaast bespreek je en leg je vast wat professionals en/of het sociale netwerk moeten doen wanneer er signalen zijn wanneer betrokkenen zich niet aan de afspraken houden?

- Tips voor veiligheidsafspraken:
 - Maak afspraken over hoe een gezinslid een time-out kan nemen als de spanning oploopt.
 - Betrekken netwerk: Wie weten allemaal over de zorgen en mogen helpen? Check of die daar ook toe in staat zijn. Biedt hen motivatie/psycho-educatie. En waar wil jij bij helpen?
 - Wat willen we minimaal zien aan veiligheid?
 - Check of afspraken realistisch zijn. Vooral een time-out nemen is in de praktijk niet zo makkelijk. Tip: blijf hier scherp op en vraag door.
 - Bij intiem terreur is extra aandacht voor slachtoffer-bescherming nodig.
 - Stalking: stem altijd af met de politie over de aanpak en over weeg een stopgesprek en/of Aware.
 - Pro-actief scenario: Maak afspraken met direct betrokkenen en samenwerkingspartners over wat een

1 Onder de kort termijn worden de dagen tot de volgende afspraak of de komende dagen verstaan.

ieder onderneemt als de veiligheidsvoorwaarden niet nageleefd worden. Informeer bijvoorbeeld huisarts en woningbouw om tijdig terugval te signaleren. Of maak afspraken met politie en gemeenten over de voorwaarden om een huisverbod procedure op te starten en waar de afspraken over een toekomstig huisverbod als proactief scenario worden vastgelegd.

- Schaalvragen: Bij de veiligheidsafpraak wordt een schaalvraag geformuleerd om de huidige situatie in beeld te brengen en deze afspraak in het vervolg te evalueren. De volgende vragen kunnen helpen om schaalvragen te formuleren:
 - Wat willen we zien? Zo concreet mogelijk! Op basis van welke feiten kom je tot een goed beeld van de situatie?
 - Waardoor weten we of dat wat we doen werkt? Wat gebeurt er nu niet meer?
 - Bespreek: Hoe gaat het gezin deze afspraken levendig maken? Hoe ben je ermee bezig? Deze veiligheidsafspraken zijn goed besproken met de gezinsleden en je bespreekt waar zij die bewaren om te kunnen raadplegen.
- Bij partnergeweld: Consulteer specialisten over het veiligheidsplan als dat niet binnen korte termijn leidt tot directe veiligheid. En consulteer specialisten over het plan als dat niet binnen ongeveer een half jaar tot stabiele veiligheid leidt (reclassering, GGZ, verslavingszorg, vrouwenopvang, forensische GGZ).

Wat kun je zelf inzetten?

- Veiligheidslogboek: Een boek, website, schrift, appgroep (of andere vorm) waar gezin/huishouden en netwerk opschrijven wat er gebeurt in het gezin/bij het stel. Belangrijk is dat erin opgeschreven wordt zowel de momenten waarop het mis had kunnen gaan maar iemand iets deed wat werkte maar ook als het mis ging, zodat afspraken bijgesteld kunnen worden. De rustige momenten worden genoteerd en hoe het nu gaat met kind/kwetsbare volwassene. Kinderen kunnen zelf ook tekenen/schrijven/berichtjes sturen.
- Maak afspraken met direct betrokkenen en samenwerkingspartners over wat een ieder onderneemt als de veiligheidsvoorwaarden niet nageleefd worden. Informeer huisarts en woningbouw om terugval te signaleren. Maak afspraken met het CIT, politie, RvdK. Om scenario's als een huisverbod en de inzet van het CIT of een (V)OTS of spoedduithuisplaatsing voor te bereiden mocht de situatie escaleren.
- Woord & Plaatjes (op pagina 43-59 van de [Signs of Safety reader](#)): Om de veiligheid te vergroten is openheid belangrijk. Dat gezinsleden moeten weten welke afspraken er gemaakt zijn en waarom die afspraken er zijn. Woord & Plaatjes helpen daarbij.
- Veiligheidspersoon voor betrokken kinderen. Een speciale persoon tegen wie het kind alles mag zeggen over mama en over papa over alle leuke dingen en niet leuke dingen. Iemand die om het kind geeft en waarbij het kind voelt: ik mag helemaal mezelf zijn. Deze persoon ziet/spreekt het kind regelmatig en zorgt dat het netwerk weet hoe het

met het kind gaat. Deze persoon blijft in het leven van het kind en weet hoe, wanneer en waar hij/zij aan de bel moet trekken.

- Veilig voorwerp: een voorwerp wat het kind kan verplaatsen (in het zicht van veilig persoon of netwerk brengen) als hij/zij bezorgd is zodat netwerk weet dat zij in actie moeten komen.

Zet interventies uit het interventiepalet in

Het inzetten en samenwerken met het sociale en professionele netwerk vraagt het innemen van een regierol. De bouwsteen samenwerken en inzetten van een professioneel netwerk geeft handvatten voor.

Tips:

- Denk in scenario's: bedenk meerdere scenario's en weeg af welke scenario's gaan werken, waar de voorkeuren liggen van het gezin. Daarmee laat je het gezin een keuze maken en dat motiveert.

Afronding van deze fase

Primaire doel is om de veiligheid van leden van dit gezin voor de korte termijn² te realiseren. Is het vervolgens zichtbaar dat er verbetering is van de directe veiligheid en zijn er geen incidenten of dreiging daarvan? Werken de veiligheidsafspraken? Dan kan de focus meer gelegd worden op de tweede fase, het risicogestuurd werken aan veiligheid.

² Onder de kort termijn worden de dagen tot de volgende afspraak of de komende dagen verstaan.

Deze fase kan afgesloten worden als er een werkend veiligheidsplan is waarvan minimaal 6 maanden gezien is dat het plan toegepast wordt door betrokkenen.

Wat registreer je?

- In het werkplan 'Veiligheidsafspraken' van het plan worden de veiligheidsafspraken en de bijbehorende schaalvragen beschreven.
- Ook registreer je evaluaties van deze afspraken en aanpassingen van de afspraken.

Norm

- Blijven monitoren van de veiligheid voor alle gezinsleden.
- Gezin (inclusief kind!)/huishouden en hun netwerk begrijpen de zorgen en veiligheidsafspraken.
- Er zijn afspraken die iedereen geruststellen dat er direct sprake is van veiligheid.
- Die afspraken worden uitgevoerd: het veiligheidsplan werkt.
- Minimaal 6 maanden wordt het veiligheidsplan toegepast.
- Belangrijke en ingrijpende beslissingen neem je multidisciplinair.

Bouwsteen: Werken aan oorzaken

Doel: “De kans dat er weer geweld komt, is klein.”

De oorzaken van het geweld zijn weggehaald of teruggedrongen.

- Het gezin, sociaal netwerk en betrokken professionals begrijpen wat ervoor zorgt dat het nu veilig is en hoe zij dit met elkaar kunnen blijven doen.
- Dat betekent soms dat langdurige hulp van een andere professional nodig is.

Welke houding vraagt dit?

- Ik blijf betrokken om jullie te ondersteunen, en bekijk waar het passend is een stap terug te doen omdat jullie eigen netwerk kan ondersteunen. Samen zorgen we ervoor dat het veilig blijft.

Wat doe je?

Op basis van de analyse van de risicofactoren, is er een beeld van wat er bij de verschillende gezinsleden op verschillende leefgebieden speelt en worden de volgende stappen gezet:

- Doelen: Er worden doelen opgesteld om aan de risicofactoren te werken die het geweld veroorzaken of in stand houden. Die doelen worden geprioriteerd. De volgende vragen kunnen helpen om scherp te krijgen waar deze doelen over moeten gaan:

- Wat doen we al goed?
- Wat kunnen we doen en aanpassen, zodat dit gezin die veiligheid en de rust (vanwege minder aanwezige stressfactoren) kan blijven behouden?
- Wat wil je zien in het dagelijks leven van dit kind of deze volwassene, om gerust gesteld te zijn dat gezinsleden structureel veilig zijn?
- Wat is er nodig om deze fase af te ronden?
- Welke feiten willen we zien? Op basis van welke feiten kom je tot goed beeld van de situatie?
- Waardoor weten we of wat we doen werkt? Wat gebeurt er nu niet meer?
- Bij intiem terrorisme zijn gescheiden trajecten noodzakelijk (geen systeemtherapie of mediatie) die goed op elkaar worden afgestemd (dus wel systeemgericht zijn) en is extra aandacht nodig voor slachtofferbescherming ook op de langere termijn.
- Het plan, het tempo en de inzet van alle betrokkenen is op elkaar afgestemd, sluit aan bij alle gezinsleden en is gericht op het realiseren van duurzame veiligheid.

Wat kun je zelf doen?

- Coachen en begeleiden van het sociaal netwerk.
- Woord & Plaatjes (op pagina 43 - 59 van de [Signs of Safety reader](#)), indien er kinderen zijn: Om de veiligheid te vergroten is openheid belangrijk. De kinderen moeten

weten welke afspraken er gemaakt zijn en waarom die afspraken er zijn.

- Psycho-educatie bieden.
- **Veerkrachtkalender**: Hiermee kun je inzicht krijgen in zes factoren die bijdragen aan iemands veerkracht en deze versterken. (liefdevolle relaties, voldoende slaap, beweging, buiten zijn, gezond eten, mindfulness).
- Veiligheidspersoon voor betrokken kinderen. Een speciale persoon tegen wie het kind alles mag zeggen over mama en over papa over alle leuke dingen en niet leuke dingen. Iemand die om het kind geeft en waarbij het kind voelt: ik mag helemaal mezelf zijn. Deze persoon ziet/sprekt het kind regelmatig en zorgt dat het netwerk weet hoe het met het kind gaat. Deze persoon blijft in het leven van het kind en weet hoe, wanneer en waar hij/zij aan de bel moet trekken.

Wat kun je inzetten? Zie het interventiepalet.

Bij intiem terrorisme: zet in op snelle verwijzing en specialistische GGZ behandeling van de pleger.

Het inzetten en samenwerken met het niet-professionele en professionele netwerk vraagt het innemen van een regierol. De bouwsteen samenwerken en inzetten van een professioneel netwerk geeft handvatten voor.

Tips:

- Denk in scenario's: bedenk meerdere scenario's en weeg af welke scenario's gaan werken, waar de voorkeuren liggen van het gezin. Daarmee laat je het gezin een keuze maken en dat motiveert.
- Zorg dat je niet van brandje naar brandje holt: maar hou het overkoepelende beeld en doel voor ogen. Realiseer je dat terugval, crisissen en geweldsincidenten kunnen voorkomen.
- Bespreek een eventuele kinderwens. En bespreek het gebruik van anticonceptie.
- Realiseer je dat je je eigen plannen altijd het beste vindt. De kans dat een gezin een plan gaat uitvoeren is dus het grootst als het hun plan is: aansluit om wat zij willen. Sluit dus in je plan aan op het perspectief van het gezin.

Afronding van deze fase

De oorzaken van het geweld zijn weggehaald of teruggedrongen. Dat betekent dat het gezin, sociaal netwerk en betrokken professionals begrijpen wat ervoor zorgt dat het nu veilig is en hoe zij dit met elkaar kunnen blijven doen. Dat betekent soms dat langdurige hulp van een andere professional nodig is. Doordat de oorzaken van het geweld zijn weggehaald of teruggedrongen weten gezinsleden: "De kans dat er weer geweld komt, is klein."

Wat registreer je?

- In het [werkplan](#) 'Fase 2 Doelen' van het plan worden de doelen waaraan gewerkt wordt en door wie beschreven.

Norm

- Kind(eren) weet wat de zorg is en wat er gaat gebeuren.
- Gezin/huishouden, professioneel en sociaal netwerk begrijpen wat ervoor zorgt dat het nu veilig is en hoe zij dit met elkaar kunnen blijven doen.
- De risicofactoren van alle gezinsleden worden aangepakt.
- Het plan sluit aan bij het perspectief van het gezin. Het gezin voelt zich hierin gehoord en gezien.
- De zorgen over het kind of de kwetsbare volwassene zijn afgenomen en er heeft geen geweld meer plaats gevonden. Doelen zijn behaald.

Bouwsteen: Werken aan herstel

Doel: “We kunnen verder met ons leven.”

- De negatieve gevolgen van het geweld zijn hersteld of beperkt.

Welke houding vraagt dit van mij?

- Vasthoudend zijn. Vertrouwen bieden.

Wat doe je?

Op basis van de analyse van de herstelfactoren en op basis van het evaluatie waaruit blijkt dat de veiligheid stabiel is worden de volgende stappen gezet:

- Doelen: Er worden doelen opgesteld voor alle gezinsleden om aan herstel van trauma's en het dagelijks leven te werken.
De volgende vragen kunnen helpen om scherp te krijgen waar deze doelen over moeten gaan. En wat er volgens gezinsleden nodig is om weer een fijn leven te hebben:
 - Welke ervaringen en psychische klachten spelen bij jullie, wat herstel in de weg zit?
 - Wat is er nodig om de persoonlijke veerkracht en de kwaliteit van het dagelijkse leven van jullie verder te verbeteren? Dan gaat het over thuis, op school, op het werk, in de vrije tijdsbesteding en het sociaal netwerk.
 - Welke achterstanden hebben jullie/jouw kinderen opgelopen? Hebben zij extra steun nodig om zich

passend bij hun leeftijdsfase te kunnen ontwikkelen op school en met leeftijdgenoten?

- Hoe is de hechtingsrelatie tussen ouders en kinderen? Wat is er nodig om die hechting te verbeteren?
- Wat hebben jullie als ouders nodig in hun ouderschap? En wat als eigen persoon?
- Is er herstel van familierelaties nodig?
- Is er herstel van verbinding met de cultuur of gemeenschap van herkomst nodig?
- Wat moet er in deze fase geregeld zijn, wat wil je zien wil je gerust gesteld zijn dat deze fase afgerond kan worden?
- Op basis van welke feiten kom je tot deze gedachten over de casus?
- Wie zou je nog wat willen vragen?
- Steeds wordt gecheckt of de zorgen die er waren over het kind/kwetsbare volwassene door de impact van het geweld, de verwaarlozing of misbruik, zijn afgenomen.
- De afspraken in het veiligheidsplan zijn onderdeel geworden van het dagelijkse leven van gezin/huishouden en netwerk.

Wat kun je zelf in deze stap inzetten?

- Psycho-educatie over trauma's.

Wat kun je inzetten? Zie het interventiepalet

- Het inzetten en samenwerken met het sociaal netwerk en professionele netwerk vraagt het innemen van een

regierol. De bouwsteen samenwerken en inzetten van een professioneel netwerk geeft handvatten voor.

Afronding deze fase

Deze fase kan afgerond worden als de negatieve gevolgen van het geweld zijn hersteld of beperkt. Dan kan gedacht worden aan:

- Trauma's, opgelopen door het geweld, hebben de aandacht gehad en worden (of zijn) waar nodig verwerkt.
- Gezinsleden hebben een steunend sociaal netwerk en doen mee in de maatschappij.
- Klachten die zijn ontstaan vanwege het geweld zijn verminderd.
- Er wordt gewerkt aan het verminderen van opgelopen ontwikkelingsachterstanden bij kinderen vanwege het geweld.
- Gezinsleden weten waar zij terecht kunnen voor hulp, als zij in een nieuwe levensfase vragen of problemen ervaren.

De werkwijze kan afgerond worden als alle drie de fases afgerond worden.

Wat registreer je?

- In het werkplan 'Fase 3 Doelen' worden de doelen waaraan gewerkt wordt en door wie beschreven.

Norm

- Doelen zijn behaald waardoor kind of kwetsbare volwassenen, ouders en netwerk aangeven dat het beter gaat met het kind of de kwetsbare volwassene.
- De afspraken in het veiligheidsplan zijn onderdeel geworden van het dagelijkse leven.

Bouwsteen: Samenwerken en inzetten van een professioneel netwerk

Doel:

- De analyse, het plan, het tempo en de inzet van alle betrokkenen is op elkaar afgestemd, sluit aan bij alle gezinsleden en is gericht op het realiseren van duurzame veiligheid en herstel.

Welke houding vraagt dit?

- We zijn een betrokken vast gezicht, we doen het samen, zijn transparant en meervoudig partijdig en houden een open blik, pakken door en hebben een lange adem. We hebben oog voor ieders expertise, en betrekken elkaar waar nodig.

Wat doe je?

- Je betreft professionals om aan gezamenlijke analyse en doelen van het werkplan te werken. Breng samenwerkingspartners in positie in dienst van het plan. Het gaat hier om professionals van andere domeinen en professionals van partnerorganisaties. Denk bijvoorbeeld aan andere hulpverleners, SZW, maar ook school en kinderopvang.
- Je organiseert netwerk- of afstemmingsoverleggen. Afhankelijk van de casus kies je de vorm en timing. Bedenk en bespreek met het gezin wie er bij het overleg moet aansluiten van het gezin, sociaal netwerk en betrokken hulpverleners. Maar denk bijvoorbeeld ook aan school of kinderopvang. Bereid je rol als voorzitter voor: stel een doel voor het overleg en nodig andere professionals vooraf uit om aan dat doel bij te dragen tijdens het overleg.
- Iedereen heeft een verantwoordelijkheid in het realiseren van veiligheid. Wissel uit wat ieders bijdrage is aan het realiseren hiervan en aan het werken aan duurzame veiligheid.
- Je creëert overzicht: Huiselijk Geweld casussen zijn complex en alle verschillende organisaties die een taak hebben maken het complex en het is fijn als er iemand is die overzicht kan scheppen. Hierbij gaat het om overzicht rondom het gezin en het netwerk om het gezin heen, overzicht in wat analyse heeft opgeleverd en overzicht aan welke doelen wordt gewerkt, door wie en in welk tijdspad. Overzicht over rolverdeling en afspraken over hoe informatie

gedeeld wordt. Dit helpt betrokkenen om hun rol te pakken in het proces.

- Je bewaakt dat het uitgangspunt blijft dat er met het gezin gesproken wordt, en niet over hen.
- Je bewaakt het proces en stuurt het proces bij als doelen niet gehaald worden, hulpverlening vastloopt of niet van de grond komt.
 - Je monitort de voortgang van ieders inzet op het plan.
 - Evalueer het plan en pas aan.
 - Bij intiem terrorisme: Monitor effecten van ingezette hulp van pleger en slachtoffer op de relatiedynamiek.
 - Als het vastloopt zoek je naar een passende oplossing. Bijvoorbeeld:
 - Opschalen (in de eigen organisatie of van de ketenpartner, bij het zorg- en veiligheidshuis of het inzetten van het dwangkader, inzetten proces-regisseurs gemeente).
 - Bemiddelen tussen ketenpartner en gezin.
 - Realiseer een doorbraak door het maatwerkcanvas in te vullen om te zien of er kans op doorbraak is. Vervolgens kijk je wie je er bij wilt betrekken, eventueel met een maatwerkcoach.
- Openheid: Je informeert het gezin over het contact dat je hebt met andere betrokken professionals.

Wat communiceer je met samenwerkingspartners?

Vertel waar je werkt en hoe je bij dit gezin betrokken bent geraakt (de aanmelding). Vertel dat je casusregisseur bent en dat dat betekent dat je er voor alle leden in het gezin bent en samen nagaat wat er nodig is om het geweld te stoppen. Dat je samen met het gezin, sociaal netwerk en andere hulpverlenende partijen een gezamenlijk plan wilt maken of hebt gemaakt. Daar waar er nog geen hulp is probeer je toe te leiden naar hulp en daar waar hulp betrokken is werk je samen en vraag je of wat zij doen onderdeel kan worden van een gezamenlijk plan.

Ik ga in gesprek over:

- **Gezamenlijk doel veiligheid:** Waarom ieders inzet belangrijk is om (duurzame) veiligheid te realiseren. En het informeren van elkaar over die veiligheid. En geef ruimte om mee te denken over wat er nodig is.
- **Verwachtingen:** Vraag wat zij verwachten van het traject en vraag wat je van de ander mag verwachten. En bespreek specifiek de verwachtingen van een casusregisseur en waar de ander regie over heeft.
- **Gezinsleden:** Vraag welke rol en opdracht een ieder heeft en voor welke gezinsleden. Bespreek wie het dichtst bij de verschillende gezinsleden staat.
- **Nodig:** Vraag wat de ander nodig heeft en of waar hij/zij hulp bij wilt hebben.
- **Hoe we samenwerken:** Vertel wat je belangrijk vindt in de samenwerking zoals eerlijkheid, directheid. Maak

afspraken over hoe, wanneer en wie elkaar informeren bij ontwikkelingen. Maak bijvoorbeeld een mail groep aan. Plan netwerkoeverleggen vooruit. En bespreek het over en weer geven van updates.

- **Goede ervaringen:** Vraag naar goede ervaringen en wat werkt.

Tips:

- Maak gezamenlijk een beeldomschrijving van de gezinsleden, om met elkaar af te stemmen welke benaderingswijze het beste werkt voor de gezinsleden.
- Maak mailgroepen aan voor een gezin met alle betrokken professionals.
- Bespreek al snel dat er altijd afstemming is over afsluiten en waaraan voldaan moet worden om af te ronden. Bespreek aan het begin welke risico's er zijn en hoe hiermee omgegaan wordt.
- Kennis van inkoopafspraken, maar ook kaders en beroepscodes en culturen van andere sectoren of organisaties helpen om te begrijpen welke positie een andere hulpverlener heeft. Blijf hier nieuwsgierig naar.
- Bij inzet van een andere partner: zorg altijd voor een warme overdracht. Daarmee bedoelen we een live gesprek, met het gezin erbij. Dat helpt bij de start.

Wat registreer je?

- Je houdt het werkplan bij. Hierin vul je steeds de analyse aan, houd je bij aan welke doelen gewerkt wordt en wat er uit de evaluaties komt.

Norm

- Het traject voor de casus is geschreven en gedeeld met betrokken professionals waardoor iedereen begrijpt welke stappen gezet gaan worden.
- Doe ik nog wat passend is bij mijn rol? Betrek ik mijn ketenpartners goed? Doen zij wat passend is bij hun rol en verantwoordelijkheid?
- Maken we goede samenwerkingsafspraken, die ondersteunend zijn voor het gezin? Stemmen we onze interventies naar het gezin goed af?
- Ervaart het gezin de ondersteuning als afgestemd op elkaar?

Bouwsteen: Reflecteren

Doel:

- Reflecteren op hoe het loopt in de casus en op het eigen professioneel handelen, om zo de kwaliteit van het werk steeds te verbeteren.

Welke houding vraagt dit?

- We nemen tijd en rust om te reflecteren en steunen elkaar als collega's in de casuïstiek.

Wat doe je?

- In de reguliere casusoverleggen reflecteer je samen met collega's en gedragsdeskundigen op het verloop van de casuïstiek en hoe je hierbij jezelf als instrument inzet.
- De casusinbreng verloopt als volgt:
 - Inbrenger vat de casus kort samen door feiten, achtergrond en eventueel nieuwe informatie te schetsen.
 - Vervolgens stelt de inbrenger een vraag aan de groep.
 - De groep reflecteert op deze vraag en geeft feedback aan inbrenger.
 - Er wordt gekeken naar de werkwijze: waar staan we in de werkwijze, welke bouwstenen pas je al toe en welke bouwstenen zouden nog meer kunnen helpen? Wat heb je nog nodig dit te doen?
 - De inbrenger geeft aan wat hij/zij gaat doen met de input en hoe dit heeft geholpen.

Wat registreer je?

- De conclusie van het casusoverleg.

Norm

- Wees reflectief op jezelf: Ben je nog effectief? Voegt jouw inzet nog waarde toe in het gezin?
- Doe je de goede dingen en doe je die goed?

Bouwsteen: Afsluiten

Doel:

- Met het gezin is een haalbare situatie gerealiseerd waardoor het duurzaam veilig is.

Welke houding vraagt dit?

- Vertrouwen geven, waarderen van de stappen die gemaakt zijn door gezinsleden.

Wat doe je?

- In het werken aan directe veiligheid, aan de oorzaken en het herstel is het altijd van belang niet alleen te kijken naar de gewenste situatie. De gewenste situatie van gezinsleden zelf, het sociaal netwerk of van betrokken professionals. Maar juist ook te kijken naar wat een haalbare situatie is. In de Beter Samenspel bouwsteen “Van patroon naar haalbare eindsituatie” staan vragen die helpend zijn om deze situatie te formuleren. Terwijl er wordt gewerkt aan de directe veiligheid, aan de oorzaken en het herstel is het van belang geregeld te evalueren. Evalueren met het gezin en sociaal & professioneel netwerk, met een waarderend onderzoekende houding.
- Je evalueert met de gezinsleden wat er is gebeurd en wat maakt dat het nu veilig is in blijft. Je waardeert en viert welke stappen gezinsleden hebben gemaakt.

- Als er nog professionele hulp betrokken blijft, spreek je af voor welke doelen deze hulp nodig is om de duurzame veiligheid te behouden.
- Je bespreekt waar gezinsleden terecht kan als het niet goed met ze gaat. Je bespreekt ook welke nieuwe levensfases, mogelijk nieuwe vragen kunnen oproepen. Zoals wanneer men ouders wordt, als kinderen in de pubertijd komen. En waar men dan voor ondersteuning of hulp terecht kunnen.

Wat registreer je?

- Conclusies van evaluaties.
- Aanpassingen van het plan of een terugvalpreventieplan.

Norm

1. Het geweld is gestopt.
“Het is al zes maanden rustig.”
 - Er is een werkend veiligheidsplan waarvan minimaal 6 maanden gezien is dat het plan toegepast wordt.
2. De oorzaken van het geweld zijn weggehaald of teruggedrongen.
“De kans dat er weer geweld komt, is klein.”
 - Het gezin, sociaal netwerk en betrokken professionals begrijpen wat ervoor zorgt dat het nu veilig is en hoe zij dit met elkaar kunnen blijven doen.
 - Dat betekent soms dat langdurige hulp van een andere professional nodig is.
3. De negatieve gevolgen van het geweld zijn hersteld of beperkt.
“We kunnen verder met ons leven.”

Dan kan gedacht worden aan:

 - Trauma's, opgelopen door het geweld, hebben de aandacht gehad en worden (of zijn) waar nodig verwerkt.
 - Gezinsleden hebben een steunend sociaal netwerk en doen mee in de maatschappij.
 - Klachten die zijn ontstaan vanwege het geweld zijn verminderd.
 - Er wordt gewerkt aan het opgelopen ontwikkelingsachterstanden bij kinderen vanwege het geweld.
 - Gezinsleden weten waar zij terecht kunnen voor hulp, als zij in een nieuwe levensfase vragen of problemen ervaren.